

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

19 päivänä toukokuuta 2022*

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Direktiivi (EU) 2016/343 –
8 artikla – Oikeus olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään –
Oikeudenkäynnistä ilmoittaminen – Syytettyä ei kyetä löytämään toimivaltaisten viranomaisten
kohtuullisista ponnisteluista huolimatta – Mahdollisuus oikeudenkäyntiin ja tuomitsemiseen
poissa olevana – 9 artikla – Oikeus uuteen oikeudenkäyntiin tai muuhun oikeussuojakeinoon,
jonka avulla asiakysymys voidaan käsitellä uudelleen

Asiassa C-569/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Spetsializiran
nakazatelen sad (erityisrikostuomioistuin, Bulgaria) on esittänyt 27.10.2020 tekemällään
päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 30.10.2020, saadakseen ennakkoratkaisun
rikosasiassa, jossa vastaajana on

IR

ja jossa asian käsittelyyn osallistuu

Spetsializirana prokuratura,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. Lycourgos (esittelevä tuomari) sekä tuomarit
S. Rodin, J.-C. Bonichot, L. S. Rossi ja O. Spineanu-Matei,

julkisasiamies: J. Richard de la Tour,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Euroopan komissio, asiamiehinään M. Wasmeier ja I. Zaloguin,

kuultuaan julkisasiamiehen 13.1.2022 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee eräiden syyttömysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 9.3.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/343 (EUVL 2016, L 65, s. 1) 8 ja 9 artiklan sekä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24) (jäljempänä puitepäätös 2002/584), 4 a artiklan sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty rikosoikeudellisessa menettelyssä, joka on pantu vireille IR:ää vastaan teoista, jotka voivat täyttää vapausrangaistukseen johtavan verorikoksen tunnusmerkistön.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2016/343 johdanto-osan 9, 10, 33, 35–39, 42, 43 ja 47 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
 - ”(9) Tämän direktiivin tarkoituksena on lujittaa oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin rikosoikeudellisissa menettelyissä vahvistamalla yhteiset vähimmäissäännöt, jotka koskevat tiettyjä syyttömysolettamaan liittyviä näkökohtia ja oikeutta olla läsnä oikeudenkäynnissä.
 - (10) Koska tällä direktiivillä vahvistetaan epäiltyjen ja syytettyjen prosessuaalisten oikeuksien suojaa koskevia yhteisiä vähimmäissääntöjä, sen tavoitteena on lujittaa jäsenvaltioiden luottamusta toistensa rikosoikeudellisiin järjestelmiin – –
 - –
 - (33) Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin on yksi demokraattisen yhteiskunnan perusperiaatteista. Kyseiseen oikeuteen perustuu myös epäillyn ja syytetyn oikeus olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään, ja tämä olisi taattava kaikkialla [Euroopan] unionissa.
 - –
 - (35) Epäillyn tai syytetyn oikeus olla läsnä oikeudenkäynnissä ei ole ehdoton oikeus. Epäillyn tai syytetyn olisi voitava tietyin edellytyksin joko nimenomaisesti tai hiljaisella suostumuksella, mutta yksiselitteisesti, luopua tästä oikeudesta.
 - (36) Tietyissä olosuhteissa kysymys epäillyn tai syytetyn syyllisyydestä tai syyttömyydestä olisi voitava ratkaista, vaikka asianomainen henkilö ei ole läsnä oikeudenkäynnissä. Näin voi olla tapauksessa, jossa epäillylle tai syytetylle on ilmoitettu hyvissä ajoin oikeudenkäynnistä ja poissaolon seuraamuksista mutta henkilö jättää silti saapumatta oikeudenkäyntiin. Epäillylle tai syytetylle oikeudenkäynnistä ilmoittamisella olisi katsottava tarkoitettavan sitä, että virallinen tieto oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta annetaan kyseiselle henkilölle joko haasteella henkilökohtaisesti tai muilla keinoin tiedoksi siten, että hän voi

tulla tietoisesti oikeudenkäynnistä. Sillä, että epäillylle tai syytetylle ilmoitetaan poissaolon seuraamuksista, olisi erityisesti katsottava tarkoitettavan sitä, että henkilölle ilmoitetaan, että asia voidaan ratkaista, vaikka hän jättää saapumatta oikeudenkäyntiin.

- (37) Oikeudenkäynti, joka voi johtaa syyllisyyttä tai syyttömyyttä koskevan päätöksen tekemiseen, olisi voitava järjestää myös epäillyn tai syytetyn poissa ollessa, kun kyseiselle henkilölle on ilmoitettu oikeudenkäynnistä ja hän on valtuuttanut nimeämänsä tai valtion nimeämän avustajan edustamaan häntä oikeudenkäynnissä ja avustaja on edustanut epäiltyä tai syytettyä.
- (38) Harkittaessa, onko tapa, jolla tieto annetaan, riittävä varmistamaan sen, että henkilö on tietoinen oikeudenkäynnistä, olisi tarvittaessa kiinnitettävä erityistä huomiota myös siihen, millaista huolellisuutta noudattaen viranomaiset ovat pyrkineet ilmoittamaan asiasta asianomaiselle henkilölle ja millaista huolellisuutta noudattaen asianomainen henkilö on pyrkinyt saamaan hänelle osoitettua tietoa.
- (39) Kun jäsenvaltiot ovat säätäneet, että oikeudenkäynti on mahdollista järjestää epäillyn tai syytetyn poissa ollessa, mutta edellytykset päätöksen tekemiseksi tietyn epäillyn tai syytetyn poissa ollessa eivät täyty, koska epäiltyä tai syytettyä ei ole löydetty kohtuullisiksi katsottavista toimista huolimatta esimerkiksi siksi, että henkilö on paennut, olisi silti oltava mahdollista tehdä tällainen päätös, vaikka epäilty tai syytetty ei ole ollut läsnä, ja panna kyseinen päätös täytäntöön. Tällöin jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kun epäillylle tai syytetylle ilmoitetaan kyseisestä päätöksestä, erityisesti kun hänet on otettu kiinni, hänelle olisi ilmoitettava myös mahdollisuudesta riitauttaa päätös ja oikeudesta uuteen oikeudenkäyntiin tai muuhun oikeussuojakeinoon. – –

--

- (42) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tätä direktiiviä täytäntöön pantaessa, erityisesti niiltä osin kuin kyse on oikeudesta olla läsnä oikeudenkäynnissä ja oikeudesta uuteen oikeudenkäyntiin, otetaan huomioon haavoittuvassa asemassa olevien erityistarpeet. Haavoittuvassa asemassa olevia rikoksesta epäiltyjä ja syytettyjä koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä 27 päivänä marraskuuta 2013 annetun komission suosituksen [(EUVL 2013, C 378, s. 8)] mukaan haavoittuvassa asemassa olevilla epäillyillä ja syytetyillä olisi tarkoitettava kaikkia epäiltyjä tai syytettyjä, jotka eivät ikänsä, psyykkisen tai fyysisen tilansa tai vammansa vuoksi pysty ymmärtämään rikosoikeudellista menettelyä tai osallistumaan siihen tehokkaasti.
- (43) Lapset ovat haavoittuvassa asemassa, ja heille olisi tarjottava erityisluonteista suojaa. Sen vuoksi eräiden tässä direktiivissä säädettyjen oikeuksien suhteen olisi vahvistettava erityisiä menettelyllisiä takeita.

--

- (47) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuskirjassa ja [Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 allekirjoitetussa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus)] tunnustettuja perusoikeuksia ja periaatteita, joihin kuuluvat muun muassa kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kielto, oikeus vapauteen ja turvallisuuteen, yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen, oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen,

lapsen oikeudet, vammaisten integroituminen yhteiskuntaan, oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen. Erityisesti olisi otettava huomioon [SEU] 6 artikla, jonka mukaisesti unioni tunnustaa oikeudet, vapaudet ja periaatteet, jotka esitetään perusoikeuskirjassa, ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taatut ja jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuvat perusoikeudet ovat yleisinä periaatteina osa unionin oikeutta.”

4 Direktiivin 2016/343 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Kohde”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä säädetään yhteisistä vähimmäissäännöistä, jotka koskevat

- a) tiettyjä syyttömyysolettamaan liittyviä näkökohtia rikosoikeudellisissa menettelyissä;
- b) oikeutta olla läsnä oikeudenkäynnissä rikosoikeudellisissa menettelyissä.”

5 Direktiivin 2016/343 8 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus olla läsnä oikeudenkäynnissä”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillyllä tai syytetyllä on oikeus olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään.

2. Jäsenvaltiot voivat säätää, että oikeudenkäynti, joka voi johtaa epäillyn tai syytetyin syyllisyyttä tai syyttömyyttä koskevan päätöksen tekemiseen, voidaan järjestää tämän poissa ollessa edellyttäen, että

- a) epäillylle tai syytetylle on ilmoitettu hyvissä ajoin oikeudenkäynnistä ja poissaolon seuraamuksista; tai
- b) epäiltyä tai syytettyä, jolle on ilmoitettu oikeudenkäynnistä, edustaa joko hänen itsensä tai valtion nimeämä valtuutettu edustaja.

3. Edellä olevan 2 kohdan mukaisesti tehty päätös voidaan panna täytäntöön asianomaista epäiltyä tai syytettyä vastaan.

4. Kun jäsenvaltiot ovat säätäneet, että oikeudenkäynti on mahdollista järjestää epäillyn tai syytetyin poissa ollessa, mutta tämän artiklan 2 kohdassa säädettyjä edellytyksiä ei voida täyttää, koska epäiltyä tai syytettyä ei löydetä kohtuullisiksi katsottavista toimista huolimatta, jäsenvaltiot voivat säätää, että päätös voidaan silti tehdä ja panna täytäntöön. Tällöin jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun epäillylle tai syytetylle ilmoitetaan päätöksestä, erityisesti kun hänet on otettu kiinni, hänelle on ilmoitettava myös mahdollisuudesta riitauttaa päätös ja oikeudesta uuteen oikeudenkäyntiin tai muuhun oikeussuojakeinoon 9 artiklan mukaisesti.

– –”

6 Direktiivin 2016/343 9 artiklan, jonka otsikko on ”Oikeus uuteen oikeudenkäyntiin”, sanamuoto on seuraava:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos epäilty tai syytetty ei ole ollut läsnä oikeudenkäynnissään eivätkä 8 artiklan 2 kohdassa säädetyt edellytykset ole täyttyneet, hänellä on oikeus uuteen

oikeudenkäyntiin tai muuhun oikeussuojakeinoon, joka mahdollistaa asian käsittelyn uudelleen, myös uuden näytön tarkastelemisen, ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen. Jäsenvaltioiden on tältä osin varmistettava, että kyseisellä epäillyllä tai syytetyllä on oikeus olla läsnä, osallistua tehokkaasti kansallisen lainsäädännön mukaisia menettelyjä sovellettaessa ja käyttää oikeuttaan puolustukseen.”

Bulgarian lainsäädäntö

7 Bulgarian rikosprosessilain (Nakazatelno-protsesualen kodeks, jäljempänä NPK) 55 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

” – Syytetyllä on seuraavat oikeudet: – oikeus osallistua rikosoikeudelliseen menettelyyn – ”

8 NPK:n 94 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Edustajan osallistuminen rikosoikeudenkäyntiin on pakollista, jos

--

8. asia käsitellään syytetyn poissa ollessa

--

3. Jos edustajan osallistuminen on pakollista, toimivaltainen viranomainen nimeää asianajajan edustajaksi.”

9 NPK:n 247 b §:n 1 momentissa, sellaisena kuin sitä sovellettiin ennakkoratkaisupyynnön tekoajankohtana, säädettiin seuraavaa:

” – Syyteasiakirjan tiedoksiannolla ilmoitetaan syytetyille valmisteluistuntoa varten vahvistetusta päivämäärästä – –, hänen oikeudestaan olla läsnä istunnossa valitsemansa asianajajan kanssa ja mahdollisuudesta saada viran puolesta määrätty asianajaja 94 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sekä siitä, että asia voidaan käsitellä ja ratkaista hänen poissa ollessaan 269 §:n mukaisesti.”

10 NPK:n 269 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Syytetyn osallistuminen oikeudenkäyntiin on pakollista, jos tätä syytetään törkeästä rikoksesta.

--

3. Asia voidaan käsitellä syytetyn poissa ollessa, jos tämä ei estä objektiivisen totuuden selvittämistä ja jos

1) hän ei oleskele ilmoittamassaan osoitteessa tai on vaihtanut asuinpaikkaa ilmoittamatta tästä toimivaltaiselle viranomaiselle

2) hänen asuinpaikkansa Bulgariassa on tuntematon eikä sitä ole saatu selville perusteellisissa tutkimuksissa

– –”

- 11 NPK:n 423 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin sitä sovellettiin ennakkoratkaisupyynnön tekoajankohtana, säädettiin seuraavaa:

”– – Kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun poissa olevana tuomittu henkilö on saanut tiedon lopullisesta rikostuomiosta, tai siitä, kun hänet on tosiasiallisesti luovutettu toisesta valtiosta Bulgarian tasavaltaan, poissa olevana tuomittu henkilö voi vaatia rikosasian käsittelyn aloittamista uudelleen vetoamalla siihen, että hän ei ole ollut läsnä rikosoikeudenkäynnissä. Hakemus hyväksytään paitsi jos tuomittu on paennut sen jälkeen, kun syytteet on annettu tiedoksi asian valmistelussa, minkä vuoksi 247 b §:n 1 momentissa tarkoitettua menettelyä ei voida toimittaa, tai jos tuomittu on ilman pätevää syytä jäänyt saapumatta istuntoon sen jälkeen, kun kyseinen menettely on toimitettu.”

- 12 NPK:n 425 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos tuomioistuin katsoo, että menettelyn uudelleen aloittamista koskeva vaatimus on perusteltu, se voi kumota tuomion – – ja palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi ilmoittaen, mistä vaiheesta asian uusi käsittely on aloitettava.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 13 Spetsializirana prokuratura (erityissyyttäjä, Bulgaria) aloitti IR:ää vastaan rikosoikeudellisen menettelyn, jossa häntä syytettiin osallistumisesta järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan sellaisten verorikosten tekemistä varten, joista voi seurata vapausrangaistus.
- 14 Syytekirjelmä annettiin alun perin tiedoksi IR:lle henkilökohtaisesti.
- 15 Tämän tiedoksiannon yhteydessä IR ilmoitti osoitteen, josta hänet voitaisiin tavoittaa. Häntä ei kuitenkaan löydetty tästä osoitteesta, kun rikosoikeudellisen menettelyn tuomioistuinvaihe aloitettiin, eikä niilläkään kerroilla, kun Spetsializiran nakazatelen sad (erityisrikostuomioistuin, Bulgaria), joka on pyytänyt ennakkoratkaisua, yritti haastaa hänet istuntoon. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin nimesi viran puolesta asianajajan, joka ei kuitenkaan ollut yhteydessä IR:ään.
- 16 Koska IR:lle tiedoksi annettua syytekirjelmää rasitti sääntöjenvastaisuus, se todettiin pätemättömäksi ja menettely päätettiin. Myöhemmin laadittiin uusi syytekirjelmä ja menettely aloitettiin uudelleen. IR:ää etsittiin uudelleen, tällä kertaa myös hänen perheenjäsentensä, entisten työnantajiansa ja matkapuhelinoperaattoreiden välityksellä, mutta häntä ei kyetty kuitenkaan löytämään.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tämän perusteella katsonut IR:n paenneen. Se katsoo, että tässä tilanteessa asia voidaan ratkaista IR:n poissa ollessa. Se pohtii kuitenkin, onko tässä tapauksessa kyse direktiivin 2016/343 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettusta vai 8 artiklan 4 kohdassa tarkoitettusta tilanteesta. Sen mukaan tähän on saatava vastaus, koska rikostuomioistuimella, joka ratkaisee asian syytetyn poissa ollessa, on velvollisuus ilmoittaa, minkä tyyppisestä yksipuolisesta menettelystä on kyse, jotta asianomainen saa asianmukaiset tiedot hänelle kuuluvista menettelyllisistä takeista, erityisesti hänen käytettävissään olevien muutoksenhakukeinojen osalta, direktiivin 2016/343 sen säännöksen mukaisesti, jonka alaan kyseessä oleva oikeudenkäyntimenettely asiallisesti kuuluu.

- 18 Ei kuitenkaan ole täyttä varmuutta menettelyllisistä takeista, jotka syytetyllä on oltava käytettävissään ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetussa asiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa kyseinen henkilö on paennut saatuaan tiedoksi ensimmäisen syytekirjelmän ja ennen rikosasian tuomioistuinmenettelyn aloittamista. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on lisäksi tuonut esiin sen mahdollisuuden, että IR löydetään jonkin toisen jäsenvaltion alueelta, otetaan siellä kiinni ja luovutetaan sen jälkeen Bulgarian viranomaisille eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla. Se katsoo, että tämän vuoksi asiassa on tarpeen tulkita paitsi direktiiviä 2016/343 myös puitepäätöstä 2002/584.
- 19 Spetsializiran nakazatelen sad on näin päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko direktiivin 2016/343 8 artiklan 2 kohdan b alakohtaa, luettuna yhdessä sen johdanto-osan 36–39 perustelukappaleen kanssa, sekä puitepäätöksen [2002/584] 4 a artiklan 1 kohdan b alakohtaa, luettuna yhdessä [puitepäätöksen 2009/299] johdanto-osan 7–10 perustelukappaleen kanssa, tulkittava siten, että ne kattavat tapauksen, jossa syytetylle on ilmoitettu häntä vastaan nostetusta syytteestä sen alkuperäisessä muodossa, minkä jälkeen oikeudenkäynnistä ilmoittaminen on ollut objektiivisesti mahdotonta hänen pakenemisensa vuoksi, ja häntä puolustaa viran puolesta nimetty asianajaja, johon hän ei ole ollut lainkaan yhteydessä?
- 2) Jos tähän vastataan kieltävästi:
- Sopiiko kansallinen oikeussääntö (NPK:n 423 §:n 1 ja 5 momentti) yhteen direktiivin 2016/343 9 artiklan kanssa, luettuna yhdessä 8 artiklan 4 kohdan toisen virkkeen kanssa, ja puitepäätöksen [2002/584] 4 a artiklan 3 kohdan kanssa, luettuna yhdessä 4 a artiklan 1 kohdan d alakohdan kanssa, kun sen mukaan syytetyn poissa ollessa suoritettua tutkintaa ja syytetyn poissa ollessa annettua tuomiota vastaan ei ole säädetty oikeussuojasta, jos syytetty on paennut sen jälkeen, kun hänelle on ilmoitettu alkuperäisestä syytteestä, eikä hänelle ole voitu tästä syystä ilmoittaa oikeudenkäynnin ajasta ja paikasta eikä hänen poissaolonsa seuraamuksista?
- 3) Jos tähän vastataan kieltävästi:
- Onko direktiivin 2016/343 9 artiklalla, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, välitön oikeusvaikutus?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

- 20 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämällä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisupyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos

unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 25.11.2021, Finanzamt Österreich (Avustustyöntekijän perhevastuut), C-372/20, EU:C:2021:962, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 21 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 26 kohdassa, pääasian oikeudenkäynnissä ei ole ensisijaisena eikä liitännäisenä kysymyksenä eurooppalaisen pidätysmääräyksen pätevyys tai täytäntöönpano. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin onkin tuonut esiin mahdollisuuden siitä, että IR tullaan löytämään ja ottamaan kiinni jonkin toisen jäsenvaltion alueelta ja luovuttamaan Bulgarian viranomaisille tällaisen pidätysmääräyksen nojalla, unionin tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta käy selvästi ilmi, ettei tilanne ole tämä käsiteltävänä olevaan ennakkoratkaisupyyntöön johtaneessa rikosoikeudenkäynnissä.
- 22 Tilanne, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on viitannut, on siis tältä osin hypoteettinen.
- 23 Tästä seuraa, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se koskee puitepäätöksen 2002/584 tulkintaa.

Asiakysymys

- 24 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymykset, jotka on käsiteltävä yhdessä, koskevat asiallisesti sitä, onko direktiivin 2016/343 8 ja 9 artiklaa tulkittava siten, että syytetty, jota toimivaltaiset kansalliset viranomaiset eivät kohtuullisista ponnisteluistaan huolimatta onnistu löytämään ja jolle nämä eivät tästä syystä ole kyenneet toimittamaan häntä vastaan vireille pantua oikeudenkäyntiä koskevia tietoja, voi olla oikeudenkäynnin kohteena ja mahdollisesti tulla tuomituksi poissaolevana ilman, että hänellä olisi tuomion tiedoksiantamisen jälkeen mahdollisuutta vedota suoraan tässä direktiivissä taattuun oikeuteen saada oikeudenkäynti uudelleen vireille tai käyttää vastaavaa oikeussuojakeinoa, jonka avulla asiakysymys käsitellään hänen läsnä ollessaan uudelleen.
- 25 Tämän osalta on heti alkuun todettava, että direktiivin 2016/343 tavoitteena on sen 1 artiklan mukaan vahvistaa yhteisiä vähimmäissääntöjä tietyistä rikosoikeudellisiin menettelyihin liittyvistä näkökohdista, kuten oikeudesta olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään. Kuten direktiivin johdanto-osan 33 perustelukappale nimenomaisesti osoittaa, tämä oikeus kuuluu erottamattomana osana oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan perusoikeuteen.
- 26 Direktiivin 2016/343 8 artiklan 1 kohdassa jäsenvaltiot velvoitetaan huolehtimaan siitä, että tätä oikeutta kunnioitetaan. Artiklan 2 ja 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin tietyin edellytyksin säätää, että oikeudenkäynti voidaan järjestää vastaajan poissa ollessa.
- 27 Direktiivin 2016/343 9 artiklassa säädetään tässä yhteydessä, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos tällainen oikeudenkäynti toimitetaan, vaikka direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädetyt edellytykset eivät täyty, asianomaisella on ”oikeus uuteen oikeudenkäyntiin tai muuhun oikeussuojakeinoon, joka mahdollistaa asian käsittelyn uudelleen – ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen” (jäljempänä oikeus uuteen oikeudenkäyntiin). Tällaisessa tapauksessa on tärkeää – kuten direktiivin 8 artiklan 4 kohdassa on täsmennetty –, että asianomaiselle ilmoitetaan sekä oikeudesta uuteen oikeudenkäyntiin että mahdollisuudesta riitauttaa vastaajan poissa ollessa annettu ratkaisu silloin, kun se annetaan hänelle tiedoksi.

- 28 Koska direktiivin 2016/343 8 artiklan 4 kohta ja 9 artikla ovat tämän uutta oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden soveltamisalan ja ulottuvuuden osalta ehdottomia ja riittävän täsmällisiä, niillä on katsottava olevan välitön oikeusvaikutus. Jokainen, jolla on oikeus uuteen oikeudenkäyntiin, voi siis kansallisissa tuomioistuimissa vedota siihen asianomaista jäsenvaltiota vastaan sekä silloin, kun valtio ei ole saattanut direktiiviä osaksi kansallista oikeutta määrääjässä, että silloin, kun se on saattanut direktiivin osaksi kansallista oikeutta virheellisesti (ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, 98 ja 99 kohta).
- 29 Kuten mainituista säännöksistä ilmenee lisäksi yksiselitteisesti, tämä oikeus koskee vain sellaista henkilöä, jonka osalta oikeudenkäynti on toimitettu tämän poissa ollessa, vaikka direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädetyt edellytykset eivät täyty.
- 30 Kun siis 8 artiklan 2 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät, vastaajan poissa ollessa toimitettu oikeudenkäynti voi johtaa ratkaisuun, joka voidaan artiklan 3 kohdan mukaan panna täytäntöön ilman, että kyseisellä jäsenvaltiolla olisi velvollisuutta säätää oikeudesta uuteen oikeudenkäyntiin.
- 31 Tästä seuraa, että henkilöltä, joka on tuomittu poissa olevana, voidaan evätä oikeus uuteen oikeudenkäyntiin vain, jos ne edellytykset täyttyvät, joista on säädetty direktiivin 2016/343 8 artiklan 2 kohdassa ja joiden sisältöä on täsmennettävä.
- 32 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeussäännön tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa oikeussääntö on (ks. vastaavasti tuomio 17.11.1983, Merck, C-292/82, EU:C:1983:335, 12 kohta ja tuomio 28.1.2021, Spetsializirana prokuratura (Oikeuksia koskeva ilmoitus), C-649/19, EU:C:2021:75, 42 kohta). Tätä silmällä pitäen huomiota on kiinnitettävä muun muassa kyseessä olevan unionin säädöksen johdanto-osan perustelukappaleisiin, koska ne ovat tärkeitä tulkinnan osatekijöitä, jotka voivat selventää säädöksen laatijan tahtoa (ks. vastaavasti tuomio 19.12.2019, Puppinc ym. v. komissio, C-418/18 P, EU:C:2019:1113, 75 kohta).
- 33 Direktiivin 2016/343 8 artiklan 2 kohdan sanamuodon osalta on todettava, että sen perusteella tässä säännöksessä vahvistettujen edellytysten täytyminen edellyttää joko sitä, että asianomaiselle on hyvissä ajoin ilmoitettu oikeudenkäynnistä ja poissaolon seurauksista, tai sitä, että hänelle on vain ilmoitettu oikeudenkäynnistä, mikäli häntä edustaa joko hänen itsensä tai valtion valtuuttama edustaja.
- 34 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 34 kohdassa esittänyt, jäsenvaltioille direktiivin 2016/343 8 artiklan 2 ja 3 kohdassa annettu mahdollisuus toimittaa kyseisen 8 artiklan 2 kohdassa säädettyjen edellytysten täytyessä oikeudenkäynti vastaajan poissa ollessa ja panna ratkaisu täytäntöön säätämättä oikeudesta uuteen oikeudenkäyntiin perustuu oletamaan siitä, että artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa asianomainen, jolle on asianmukaisesti ilmoitettu oikeudenkäynnistä, on vapaaehtoisesti ja yksiselitteisesti päättänyt olla käyttämättä oikeuttaan olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään.
- 35 Tätä tukee direktiivin johdanto-osan 35 perustelukappale, jossa todetaan, että asianomainen henkilö voi nimenomaisesti tai hiljaisesti mutta yksiselitteisesti luopua oikeudestaan olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään. Tässä perustelukappaleessa, jonka avulla voidaan tarkemmin arvioida asiayhteyttä, johon direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädetyt edellytykset kuuluvat, täsmennetään, että vaikka oikeus olla läsnä oikeudenkäynnissä ei olekaan ehdoton, mahdollisuus oikeudenkäyntiin vastaajan poissa ollessa ilman, että on tarpeen järjestää myöhemmin uutta

- oikeudenkäyntiä asianomaisen vaatimuksesta, on kuitenkin edelleen rajattu vain niihin tilanteisiin, joissa asianomainen on omasta vapaasta tahdostaan yksiselitteisesti päättänyt olla saapumatta häntä vastaan vireille pantuun oikeudenkäyntiin.
- 36 Direktiivin 2016/343 8 artiklan 2 kohdan teleologisen tulkinnan osalta on huomattava, että edellä 34 kohdassa kuvatulla olettamalla taataan se, että direktiivin johdanto-osan 9 ja 10 perustelukappaleessa ilmaistua direktiivin tarkoitusta – lujittaa oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin rikosoikeudellisissa menettelyissä ja näin jäsenvaltioiden luottamusta toistensa rikosoikeudelliseen järjestelmään – noudatetaan.
- 37 Tämän päämäärän kannalta tarkasteltuna direktiivin säännöksiä, jotka koskeva oikeutta olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään ja oikeutta uuteen oikeudenkäyntiin, on tulkittava siten, että puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen taataan estämällä kuitenkin se, että henkilö, joka on siitä huolimatta, että hänelle on ilmoitettu oikeudenkäynnistä, joko nimenomaisesti tai hiljaisesti mutta yksiselitteisesti päättänyt olla poissa oikeudenkäynnistään, voisi poissa olevana annetun tuomion jälkeen vaatia uuden oikeudenkäynnin toimittamista ja näin oikeuttaan väärinkäyttämällä haitata syytetoimien toteuttamista ja hyvää oikeudenkäyttöä.
- 38 Nämä sanamuotoa, asiayhteyttä ja teleologiaa koskevat seikat huomioon ottaen seuraavaksi on selvitettävä, millä edellytyksillä vastaajan poissa ollessa toimitettava oikeudenkäynti kuuluu johonkin direktiivin 2016/343 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista tilanteista, joissa asianomainen on hiljaisesti mutta yksiselitteisesti luopunut oikeudestaan olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään, sillä hän jättää saapumatta oikeudenkäyntiin, vaikka on katsottava, että hänelle on ”ilmoitettu hyvissä ajoin oikeudenkäynnistä” ja että häntä tämän lisäksi edustaa joko hänen itsensä tai valtion valtuuttama edustaja tai että hänelle on ilmoitettu poissaolon seurauksista.
- 39 Oikeudenkäynnistä ilmoittamisen osalta direktiivin 2016/343 johdanto-osan 36 perustelukappaleesta käy ilmi, että unionin lainsäätäjän tarkoituksena on ollut se, että asianomaiselle katsotaan ilmoitetun oikeudenkäynnistä asianmukaisesti, jos hänelle on ”haasteella henkilökohtaisesti” tai muilla keinoin annettu ”virallinen tieto oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta” ”siten, että hän on voinut tulla tietoiseksi” siitä.
- 40 Tästä perustelukappaleesta ilmenee myös, että lainsäätäjän mukaan sillä, että asianomaiselle henkilölle ilmoitetaan poissaolon seurauksista, tarkoitetaan erityisesti sitä, että henkilölle ilmoitetaan hyvissä ajoin, että ”asia voidaan ratkaista, vaikka hän jättää saapumatta oikeudenkäyntiin”.
- 41 Näin ollen kansallisen tuomioistuimen, joka joutuu selvittämään, täyttyvätkö direktiivin 2016/343 8 artiklan 2 kohdassa säädetyt edellytykset, on tarkistettava, onko asianomaiselle annettu virallinen asiakirja, jossa mainitaan yksiselitteisesti oikeudenkäynnin ajankohta ja paikka, ja mikäli häntä ei edusta valtuutettu edustaja, poissaolon seurauksista.
- 42 Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on lisäksi tarkistaa, onko tämä asiakirja annettu tiedoksi hyvissä ajoin eli ajankohtana, johon nähden oikeudenkäyntiä varten vahvistettu päivä on riittävän kaukainen, jotta asianomainen ehtii asianmukaisesti valmistaa puolustuksensa, jos hän päättää osallistua oikeudenkäyntiin.

- 43 Se voi näissä selvityksissä nojautua menettelytapoihin, joista on säädetty kansallisessa oikeudessa oikeudenkäyntiin kutsumisen osalta. Tässä yhteydessä on muistettava, että direktiivin 2016/343 ainoana tarkoituksena on yhteisten vähimmäissääntöjen vahvistaminen eikä sillä siis ole tyhjentävästi yhdenmukaistettu rikosoikeudellista menettelyä (ks. vastaavasti mm. tuomio 28.11.2019, Spetsializirana prokuratura, C-653/19 PPU, EU:C:2019:1024, 28 kohta ja tuomio 13.2.2020, Spetsializirana prokuratura (Istunto syytetyn poissa ollessa), C-688/18, EU:C:2020:94, 30 kohta). Tällaiset kansallisessa oikeudessa säädetty menettelytavat eivät kuitenkaan saa vaarantaa kyseisen direktiivin tavoitetta taata oikeudenkäyntimenettelyn oikeudenmukaisuus ja antaa siis asianomaiselle mahdollisuus osallistua oikeudenkäyntiin, mikä edellyttää mahdollisuutta valmistella hänen puolustustaan (ks. analogisesti tuomio 23.11.2021, IS (Välipäätöksen lainvastaisuus), C-564/19 P, EU:C:2021:949, 128 kohta).
- 44 Jos asianomainen henkilö ei ole saanut edellä 41 kohdassa tarkoitettua virallista asiakirjaa, henkilö voidaan kuitenkin, kuten direktiivin 2016/343 johdanto-osan 39 perustelukappaleesta käy ilmi, tuomita poissa olevana täytäntöönpanokelpoisella ratkaisulla.
- 45 Kuten tässä perustelukappaleessa todetaan, kyseiselle henkilölle on tästä huolimatta myönnettävä direktiivin 9 artiklassa tarkoitettu oikeus uuteen oikeudenkäyntiin, jos direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädetty edellytykset eivät täyty.
- 46 Pakosalla olevat syytetyt ovat näin ollen direktiivin 2016/343 8 artiklan 4 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa, kun direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädetty edellytykset eivät täyty.
- 47 Direktiivi 2016/343 on näin ollen esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jolla evätään oikeus uuteen oikeudenkäyntiin pelkästään sillä perusteella, että asianomainen henkilö on pakosalla eivätkä viranomaiset ole kyenneet löytämään häntä.
- 48 Vain siinä tapauksessa, että on selviä ja objektiivisia viitteitä siitä, että asianomainen henkilö siitä huolimatta, että hänelle on virallisesti ilmoitettu siitä, että häntä syytetään rikoksesta, ja näin tietoisena häntä vastaan vireille pantavasta oikeudenkäynnistä on tarkoituksellisesti vältellyt ottamasta vastaan virallista ilmoitusta oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta, tällaisen henkilön voidaan katsoa saaneen tiedon oikeudenkäynnistä ja päättäneen vapaaehtoisesti ja yksiselitteisesti olla käyttämättä oikeuttaan olla siinä läsnä, ellei direktiivin 2016/343 johdanto-osan 42 ja 43 perustelukappaleessa tarkoitetuista, haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden erityistarpeista muuta johdu. Tällainen henkilö, joka on saanut riittävät tiedot ollakseen tietoinen häntä vastaan vireille pantavasta oikeudenkäynnistä ja joka on tarkoituksellisesti teoillaan pyrkinyt karttamaan oikeudenkäyntimenettelyä ja estänyt näin viranomaisia ilmoittamasta hänelle virallisesti oikeudenkäynnistä hyvissä ajoin edellä 41 kohdassa tarkoitettulla asiakirjalla, on siis direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa.
- 49 Tällaisten täsmällisten ja objektiivisten viitteiden olemassaolo voidaan todeta esimerkiksi silloin, kun kyseinen henkilö on tahallaan ilmoittanut väärän osoitteen rikosasioissa toimivaltaisille kansallisille viranomaisille tai kun hän ei enää ole ilmoittamassaan osoitteessa.
- 50 Edellä direktiivin 2016/343 8 artiklan 2 kohdasta esitetty tulkinta saa tukea direktiivin johdanto-osan 38 perustelukappaleesta, jonka mukaan harkittaessa, onko tiedot annettu tavalla, joka riittää varmistamaan sen, että asianomainen henkilö on tietoinen oikeudenkäynnistä,

erityistä huomiota on kiinnitettävä yhtäältä siihen, millaista huolellisuutta noudattaen viranomaiset ovat pyrkineet ilmoittamaan siitä asianomaiselle henkilölle, ja toisaalta siihen, millaista huolellisuutta asianomainen on osoittanut vastaanottaakseen kyseiset tiedot.

- 51 Tämä tulkinta kunnioittaa lisäksi direktiivin 2016/343 johdanto-osan 47 perustelukappaleessa tarkoitettua oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, sellaisena kuin se on vahvistettu perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa ja kolmannessa kohdassa sekä 48 artiklassa, jotka vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa, kuten perusoikeuskirjan selityksissä (EUVL 2007, C 303, s. 17) täsmennetään (ks. vastaavasti tuomio 13.2.2020, Spetsializirana prokuratura (Istunto syytetyn poissa ollessa), C-688/18, EU:C:2020:94, 34 ja 35 kohta).
- 52 Kuten Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä on todettu, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan sanamuoto tai henki ei estä henkilöä luopumasta vapaaehtoisesti oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeista nimenomaisesti tai hiljaisesti. Se, että oikeudesta osallistua istuntoon on luovuttu, on osoitettava yksiselitteisellä tavalla ja siihen on liityttävä vähimmäistakeet, jotka ovat oikeassa suhteessa luopumisen vakavuuteen. Luopuminen ei myöskään saa olla minkään tärkeän julkisen edun vastaista (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 1.3.2006, Sejdivic v. Italia, CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, 86 kohta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 13.3.2018, Vilches Coronado ym. v. Espanja, CE:ECHR:2018:0313JUD005551714, 36 kohta).
- 53 Tästä oikeuskäytännöstä ilmenee erityisesti, että tällainen luopuminen voidaan todeta, jos on osoitettu, että syytetylle on ilmoitettu häntä vastaan vireille pannusta rikosoikeudellisesta menettelystä, että hän on tietoinen siitä, mistä häntä syytetään, ja syytteen perusteista eikä hänellä ole aikomusta osallistua oikeudenkäyntiin tai hänen tarkoituksenaan on karttaa syytetoimia (ks. mm. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 1.3.2006, Sejdivic v. Italia, CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, 99 kohta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 23.5.2006, Kounov v. Bulgaria, CE:ECHR:2006:0523JUD002437902, 48 kohta). Tällainen aikomus voidaan todeta muun muassa silloin, kun haastetta ei ole kyetty toimittamaan sellaisen osoitteenmuutoksen vuoksi, jonka syytetty on jättänyt ilmoittamatta toimivaltaisille viranomaisille. Tällaisessa tapauksessa asianomainen henkilö ei voi vedota oikeuteen uuteen oikeudenkäyntiin (ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 26.1.2017, Lena Atanasova v. Bulgaria, CE:ECHR:2017:0126JUD005200907, 52 kohta).
- 54 Käsiteltävässä tapauksessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on edellä tarkasteltuihin näkökohtiin perustuvan, direktiivin 2016/343 8 artiklan 2 kohtaa koskevan tulkinnan valossa sen ratkaisemiseksi, pitäisikö IR:llä olla oikeus uuteen oikeudenkäyntiin tai muuhun oikeussuojakeinoon, jonka avulla asiakysymys voidaan käsitellä uudelleen, tutkittava, onko hänelle ilmoitettu hyvissä ajoin oikeudenkäynnistä sekä poissaolon seurauksista, mikäli häntä ei edusta valtuutettu edustaja, ja onko hän hiljaisesti mutta yksiselitteisesti luopunut oikeudestaan olla läsnä oikeudenkäynnissä.
- 55 Pääasiassa kyseessä olevan tilanteen arvioinnin osalta on syytä huomata, että kyse voi olla direktiivin 8 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettusta tilanteesta.
- 56 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy näet ilmi, että IR:n edustajaksi viran puolesta määrätty asianajaja ei ole missään vaiheessa ollut yhteydessä IR:ään, joka ei myöskään ole tuonut esiin näkemystään tämän avustajan nimeämisestä. Näin ollen ei voida katsoa, että IR olisi ”valtuuttanut” edustajan direktiivin 2016/343 8 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettulla tavalla, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvittettävä kansallisessa oikeudessa säädettyjen

edellytysten mukaisesti. Kuten direktiivin johdanto-osan 37 perustelukappaleesta ilmenee, direktiivissä tarkoitettu ”valtuutus” nimittäin edellyttää, että asianomainen henkilö on itse antanut edustajan – mahdollisesti hänelle viran puolesta määrätyn edustajan – tehtäväksi edustaa häntä.

- 57 Lopuksi on vielä mainittava, että unionin tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta käy ilmi, että alkuperäinen syytekirjelmä, joka annettiin henkilökohtaisesti tiedoksi IR:lle, on todettu pätemättömäksi. Uutta syytekirjelmää, johon nyt vireillä oleva, vastaajan poissa ollessa toimitettu oikeudenkäynti perustuu, ei ole annettu tiedoksi henkilökohtaisesti, koska IR oli asiasta toimivaltaisille viranomaisille ilmoittamatta poistunut periaatteessa toistaiseksi paikasta, jonka osoitteen hän oli alkuperäisen syyteasiakirjan tiedoksi antamisen jälkeen ilmoittanut ja jonka hän oli ilmoittanut paikaksi, josta hänet voitaisiin tavoittaa.
- 58 Ennakkoratkaisupyyntöissä ei ole tehty tarkemmin selkoa siitä, vastaako IR:ää vastaan nostettu syyte sisällöltään ja perusteiltaan, sellaisina kuin nämä on kuvattu uudessa syytekirjelmässä, mukaan lukien syytteen kohteena olevien tekojen tunnusmerkistöt, alkuperäistä syytekirjelmää. Siinä ei myöskään ole tarkempia tietoja siitä, oliko uuden syytekirjelmän tiedoksi antaminen ollut tarpeen yksinomaan sen vuoksi, että alkuperäisessä syytekirjelmässä oli muotovirhe. Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin joutuisi toteamaan, että uusi syytekirjelmä vastaa sisällöltään alun perin laadittua syytekirjelmää ja että tämä uusi kirjelmä, jota ei kyetty toimittamaan IR:lle henkilökohtaisesti, lähetettiin ja toimitettiin osoitteeseen, jonka IR oli ilmoittanut tutkintaviranomaiselle alkuperäisen syytekirjelmän vastaanottamisen jälkeen, tällaisia seikkoja voitaisiin pitää täsmällisinä ja objektiivisinä viitteinä, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että koska IR:lle oli tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 22.5.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/13/EU (EUVL 2012, L 142, s. 1) mukaisesti ilmoitettu häntä vastaan nostetun syytteen sisällöstä ja sen perusteista ja näin ollen häntä vastaan vireille pantavasta oikeudenkäynnistä, hän oli poistumalla viranomaisille ilmoittamastaan osoitteesta oikeudenkäyntimenettelyä karttaakseen estänyt näitä ilmoittamasta hänelle virallisesti oikeudenkäynnistä. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin selvitettävä kaikki nämä seikat pääasiassa vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen.
- 59 Esitettyihin kysymyksiin on edellä tarkasteltujen näkökohtien perusteella vastattava, että direktiivin 2016/343 8 ja 9 artiklaa on tulkittava siten, että syytetty, jota kansalliset viranomaiset eivät kohtuullisista ponnisteluistaan huolimatta onnistu löytämään ja jolle nämä eivät tästä syystä ole kyenneet toimittamaan häntä vastaan vireille pantavaa oikeudenkäyntiä koskevia tietoja, voi joutua oikeudenkäynnin kohteeksi ja mahdollisesti tulla tuomituksi poissaolevana, mutta hänellä on tässä tapauksessa lähtökohtaisesti oltava tuomion tiedoksiantamisen jälkeen mahdollisuus vedota suoraan tässä direktiivissä taattuun oikeuteen saada oikeudenkäynti uudelleen vireille tai käyttää vastaavaa oikeussuojakeinoa, jonka avulla asiakysymys käsitellään hänen läsnä ollessaan uudelleen. Tämä oikeus voidaan kuitenkin evätä mainitulta henkilöltä, jos on täsmällisiä ja objektiivisiä viitteitä siitä, että hän on saanut riittävät tiedot häntä vastaan vireille pantavasta oikeudenkäynnistä ja että hän on tarkoituksellisesti teoillaan pyrkinyt karttamaan oikeudenkäyntimenettelyä ja estänyt näin viranomaisia ilmoittamasta hänelle virallisesti oikeudenkäynnistä.

Oikeudenkäyntikulut

- 60 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 9.3.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/343 8 ja 9 artiklaa on tulkittava siten, että syytetty, jota kansalliset viranomaiset eivät kohtuullisista ponnisteluistaan huolimatta onnistu löytämään ja jolle nämä eivät tästä syystä ole kyenneet toimittamaan häntä vastaan vireille pantavaa oikeudenkäyntiä koskevia tietoja, voi joutua oikeudenkäynnin kohteeksi ja mahdollisesti tulla tuomituksi poissaolevana, mutta hänellä on tässä tapauksessa lähtökohtaisesti oltava tuomion tiedoksiantamisen jälkeen mahdollisuus vedota suoraan tässä direktiivissä taattuun oikeuteen saada oikeudenkäynti uudelleen vireille tai käyttää vastaavaa oikeussuojakeinoa, jonka avulla asiakysymys käsitellään hänen läsnä ollessaan uudelleen. Tämä oikeus voidaan kuitenkin evätä mainitulta henkilöltä, jos on täsmällisiä ja objektiivisiä viitteitä siitä, että hän on saanut riittävät tiedot häntä vastaan vireille pantavasta oikeudenkäynnistä ja että hän on tarkoituksellisesti teoillaan pyrkinyt karttamaan oikeudenkäyntimenettelyä ja estänyt näin viranomaisia ilmoittamasta hänelle virallisesti oikeudenkäynnistä.

Allekirjoitukset